

CÍSAŘOVNA ALŽBĚTA.

Roman od Viléma Koroše.

"To jest vše, co mohu pro Julii učiniti!" řekl Juárez, když Hajduka propustil.

"Kdo je má žena?" tážal se Hajduk Ley.

"Na velmi dobrém místě. Je v Guanajuatu u chudého horníka, jenž za to poskytl bohatou odměnu."

"Nezná ji tam nikdo?"

"Umístila jsem ji tam pod jménem paní Helie."

"A jest u pověstě ženy?"

"U mě bývalé vojné, generále. Buďte klidný, vaši paní pranic necházi."

"Jak se ona žena jmenuje?"

"Joe Saturnová."

"V noci odjedu do Guanajuatu a odvezu si svou ženu."

"Kam pak?"

"Domů, do Rakouska."

"Nevykláče osudu císařovny?"

"Výtkal bych, ale Juárez mne ujistil, že zastřešen bude jen na oko."

"Myslíte: A věřte tomu?"

"Juárez se mně zaručil slovem."

"Zůstanete zde, ujistí vás, že vás nebudou pronásledovati. Já nevěřím Juárezovi ani jedinému slovo. Co dnes u něho vymohu, pozkají zítra Eskobedo. Oh, tito dva lidé nejraději by po tyranu zničili všechny přívržence císařské! A což teprve císaře samotného! Nevěřte slibu Juárezovu, zůstaňte zde."

"Myslíte, slečno?"

"Radím vám to."

"A mohu být bez starosti o svou ženu?"

"Úplně klidný!"

"Poskytnete mně útulek, slečno?"

"S radostí. U mae nebudou si troufati vás hledati."

"Proto jsem se ptal."

"Budete u nás bydleti a za dne budete býti mého otce, který se zde na smrt nudí."

"Dnes odpoledne navštívím císaře. Nemáte pro něho vzkaz?"

"Dostal jste k tomu svolení?"

"Ano."

"Pisemně?"

"Zde jest vlastnoruční psaní Juárezovu."

"Povězte jeho veličenstvu, aby odložil hrůz sebecit a aby svolil k útrku. Posud není pozdě, já ho z vězení vyvedu!"

"Císař nechce o něčem podobném ani slyšeti."

"To je zle. Nepřátelé jeho jsou takoví, že nesmí být k nim nikdo velkomyslný."

"Kdy vás budu moci opět spatřiti, vzácná přítelkyně?"

"Večer u oběda. Povíte mně pak podrobně vše. O císařovně, o Julii, o životě pařížském..."

"Povím vám vše, vše, slečno! Oh, ani si nedovedu představit, jak se vám odvděčím za mouho dobrodiní, jímž jste na mou ženu od smutných dnů pádu pamatovala."

"Bazaine patří k mému nepříteli, co on činí v mém zájmu, považují, jakoby se ani nestalo."

"Juárez n admíru zvažněl při čtení jeho listu."

"Co psal?"

"Vyzval Juárez, aby dal na vaše veličenstvo jen na slepo vyšetřiti, někdo že již vašemu veličenstvu poleptal, abyste při výstřelku klesl k zemi a já že budu již čekati s kočárem a odvezu vaše veličenstvo. Tím způsobem by byl hnův republiky mexické ukojen a vaše veličenstvo bude žiti..."

"Báchor! Nesmysl! Pohádky!" pravil císař s úsměvem.

"Juárez to přišelbil."

"Komu?"

"Mně, veličenstvo."

"A neal vůbec vyhlídky, že bych byl osvobozen?"

"Neal, veličenstvo."

"Co chcete teď dělati?"

"Zůstanu zde ve Queretaru a vyčkám na rozsudek."

"Mohl se spoříhati na vaše služby?"

"Můj život patří vašemu veličenstvu. Račte jen poručiti!"

"Vraťte se tedy do Evropy. Napsal jsem svému bratru, jeho veličenstvu Františku Josefovi I. psaní! Snad mně ptece bude moci přispěti, ne-li, aspoň se s ním rozloučím! Buďte tak laskav, doručte tento list, jinému nemohu ho zde světliti."

"A mám vaše veličenstvo tedy opustiti?" tážal se Hajduk zarmouceně.

"Spiet se jí rozum, ubohé ženo!" šeptala Lea Hajdukově, která s pohotou se díval na matku i dítě její.

"Oh, jak jste vznešená a veliká! Jak jste šlechtná!" pravil Hajduk a prudce palil ruku Leino.

Leino tice zateřilo se blažeností.

Byla blažena, že — mohla pásobiti jiným dobrodini!

KAPITOLA 77.

Dopis císaři a králi Františku Josefovi I.

Císař Maximilián držel v ruce nemocně sečlouřil ruku Hajdukovu.

Oba plakali.

Bylo to smutné, velmi smutné shledání.

Císař seděl na rákosové lenošce. Unaveně klesl do podušek a smutně se díval na svého věrného generála, přestrojeného za námočníka.

"Neměl jste se vraceti, příteli," řekl císař tše. "Obávám se o vás, tato návštěva může vás stát životem."

"Lea Resbartova bděla nade mnou, veličenstvo."

"Ta slečna Resbartova jest podobuhodnou bytostí! Prosim vás, vyhlédte jí, že se jí obdivuji!"

"Povím jí to."

"Vidím vás na tváři, že nepřítel nášite dobrých zpráv."

"Bohužel, veličenstvo. Napoleon odepřel pomoci. Jejímu veličenstvu, císařovně Šarlotte bylo to velice líto."

"Má ubohá žena!" vzdychl si císař bolestně. "Nezrozuměla se, když byla tak zamilována?"

Hajduková tvář se zachmuřila. Člověku pociťevmu, který je zvyklým kráčet vždy přímou cestou, pícházi pravdu popříti za tžko.

"Její veličenstvo paní císařovna poněkud churaví, ale dobrý Bůh bude jí ochraňovati."

"Stoně tedy?"

"Když jsem z Paříže odcházela, stonala."

"Jest hostem u dvora?"

"Ano."

"A?"

"Císařovna Evženie prokazuje veličenstvu něžnou pozornost."

"Jen císař byl tedy k ní nešetrný..." Má dráha, dobrá Šarlotte, proč jsem jen do Mexika chodil?"

"Jednu radostnou zprávu ptece jsem vašemu veličenstvu přinesl."

"Jakou?"

"K vyzvání císařovny Evženie napsal Bazaine Juárezovi dopis ve věci vašeho veličenstva."

"Já bych přijal od Bazaine velkomyslností! Oh, generále, teby ani vy mne nezoste?"

"Generál Bazaine měl by v zájmu svého svědomí vykonati vše možné pro vaše veličenstvo, vždyť istivý onen Francouz velice se proti vašemu veličenstvu provinil."

"Bazaine patří k mému nepříteli, co on činí v mém zájmu, považují, jakoby se ani nestalo."

"Juárez n admíru zvažněl při čtení jeho listu."

"Co psal?"

"Vyzval Juárez, aby dal na vaše veličenstvo jen na slepo vyšetřiti, někdo že již vašemu veličenstvu poleptal, abyste při výstřelku klesl k zemi a já že budu již čekati s kočárem a odvezu vaše veličenstvo. Tím způsobem by byl hnův republiky mexické ukojen a vaše veličenstvo bude žiti..."

"Báchor! Nesmysl! Pohádky!" pravil císař s úsměvem.

"Juárez to přišelbil."

"Komu?"

"Mně, veličenstvo."

"A neal vůbec vyhlídky, že bych byl osvobozen?"

"Neal, veličenstvo."

"Co chcete teď dělati?"

"Zůstanu zde ve Queretaru a vyčkám na rozsudek."

"Mohl se spoříhati na vaše služby?"

"Můj život patří vašemu veličenstvu. Račte jen poručiti!"

"Vraťte se tedy do Evropy. Napsal jsem svému bratru, jeho veličenstvu Františku Josefovi I. psaní! Snad mně ptece bude moci přispěti, ne-li, aspoň se s ním rozloučím! Buďte tak laskav, doručte tento list, jinému nemohu ho zde světliti."

"A mám vaše veličenstvo tedy opustiti?" tážal se Hajduk zarmouceně.

"Můžete mně pomoci? Vidíte, že nikoli! Doručím dopis však vzbudíte naději v mé duši. Můj císařský bratr jest mocný panovník... snad by mohl zameziti zlou vůli zdejšího Juárezova!"

"Přání vašeho veličenstva jest mně rozkazem," odvětil Hajduk.

"Užiju nejrychlejší lodi, i v Evropě počestuji dnem i nocí, jen abych mohl být k nejrychlejší u rakouského císaře. Přičiním se všemožně, jen se obávám, že bude již pozdě... Ab, ano, vždyť Juárez dá vystřeliti jen na slepo! Místo mne bude pak na blízku va-

lehu veličenstva slečna Resbartova, ta bude žitati v povaze, aby vaše veličenstvo dopravila do nejblížejšího přístavu."

"Nevěřte slibům Juárezovým, generále můj. Mám ještě jen jedno naději, a tou jest můj bratr. Pošlete si, abyste mu mohl me psaní co nejdříve odevzdati."

Císař Maximilián vybral s listem na stole ležících dopis a odevzda ho Hajdukově.

"Bůh vás provázej! Bůhám," řekl Maximilián, tiskna vše ruku generálu. "Paměťte si! Můj Bůh a navrátím-li se do své vlasti, budu považovati za svou první povinnost, abych vám vyslovil všelet díky. Do té doby uchovávejte mně památku a své osvědčení, věrně přáteství."

"Oh, veličenstvo..." koktal Hajduk pohnutě.

Císař pokračoval.

"Je-li mně však v knize osudu jiný osud předepsán, kdybychom se více nevideli, buďte hlaselem mé nevinosti. Byl jsem pociťev voják, byl jsem císař, nosící v srdci zájmy svých národů. Že bandité mne nepřepadli, jest mým neštěstím — ale pjdou hrde smrti vstříc. Buďte s Bohem, můj věrný příteli..."

Oči císařovy zalily se opět slzami.

Hajduk přitiskl ruku císařovu ke rtům a vzlykaje jí lhal.

"Můj otče, můj bratře, celý svět te mě duše!" šeptal s hlubokým bolem.

Císař phtivul k sobě svého nejvěrnějšího generála.

Bůh jediný ví, co vznešená jeho duše cítila!

Druhého dne ráno byl Štěpán Hajduk již v Guanajuatu.

Šel tam pro svou choť, aby si jí odvezl s sebou domů, do Rakouska.

Joe Saturnová bydlii na úpatí hor, v domečku bíle obfieném.

Byla to suchá, v práci otužilá, asi ptačtyřicetiletá žena. Její muž i celá její rodina pracovala ve stříbrných dolech. Byli to lidé pociťeví, hodní, dobrosrdeční a domek tento opatřili si z vlastních úspor ze mzdy pracovní.

Hajduk, přestrojený za obyčejného, prostého námočníka, šel pěšky, ač tak rád by si byl pospíšil v kočáře!

Saturnová seděla na prahu před domem a spravovala šaty svého muže.

"Pozdrav Pán Bůh!" pozdrvil Hajduk ženu horníkovu.

"Dej to Pán Bůh!" odpověděla Saturnová. "Co pak vás k nám vede?"

"Hledám paní Saturnovou."

"To jsem já; co chcete?"

"Poslala mne sem slečna Lea Resbartova."

PH těchto sloveh Saturnová se zvedla, odložila spravované šaty na prah a dobe se na Hajduka podívala.

"Co chcete?" tážala se znovu.

"Přel jsem pro paní Helii."

"Kdo jste vy?"

"Jsem mužem paní Helie."

"Lituji vás, ubohý muži," pravila Saturnová soustrastně.

"Proč, nelekejte mne! Stalo se něco mé choti?"

"Poďte dále, povím vám to."

"Rychle, rychle, nemám času; mluvte, kde je má žena, dojdou si pro ni."

"Kde je?"

"Ano... ano... jen to chci věděti, pospíchám nesmírně!"

"Je — na hřbitově, můj dobrý pane."

Štěpán Hajduk se zhroutil.

Bylo mu tak, jakoby blesk ho zasáhl; chvíli stál tu ztrouce a bez pohnutí.

"Umřela? Umřela má žena?" Oh, mocný Bože, čím jsem se proti tobě prohřešil, že mne tak brozí z kousků? Mluvte, paní Saturnová! Byla nemocna? Umřela zámurkem?"

"Byl to zvláštní případ, prosím. Moji synové přinesli z Queretaru zprávu, že císař Maximilián a jeho udatní generálové budou zastřeleni. Paní Helia to zaslechla. Seděla právě tedy na zápraží, zde na této stoličce! Vyskočila jako šle. ienš. Počala křičeti, abychom jí zavedli k Juárezovi, že nedopustí, aby jí páns zabili!..."

"Váží... Váží!" křičela. "Já jsem kněžna Lukrecie, jsem choť generála barona Štěpána Hajduka!" My jsme se strašně poděšili. Slečna Resbartova nám přišlo olořila, abychom na paní Helii dávali pozor. Má žete si představit, jaká hrůza se nás zmocnila, když ubohá paní náhle vydávala se za kněžnu a za baronku. Hned jsme poznali, že blázní! Jistě že četa románů a pak vsytila, že je kněžna!... Ti šli jsme jí, konejšili jsme jí, teklí jsme, že jí zavedeme do Queretaru, ale paní Helia nás neslyšela. Vyrázila ze dveří, vyběhla na ulici, běhala po ulicích a hlasitě křičela: "Kočár! Kočár! Já jsem kněžna Lukrecie, choť generála barona Hajduka!" Křik její slyšeli moziř republikáni vojáci. O republikánských vojících se vypravuje — a musí to být pravda — že neuvědují toho barona Štěpána Hajduka!... Snad byli napítí, protože

náše vojsko stále pije od té doby, kdy Juárez zvířel. Jali se paní Hein haniti a zahnali ji do kukařcového pole. Vajáci chtěli v divoké své rozkvašenosti spáchati nanobý štok na nešťastnou kněžnu lenu, paní pak, jak se zdá, vzpamatovala se na okamžik, vstřihla jednomu vojáku bodák a s děsným výkřikem vrazilá si ho do prsou. Umřela prý ihned tam na poli kukulicovém..."

Paní Saturnová unikla.

Štěpán Hajduk nebyl rozbitěním bílý, ale přímo strasen.

Ruce a nohy se mu třáslý, celý svět se s ním točil!

Z prsou chtěl se mu vydrati bolestný vřech, ale hlas mu uvízl v hrdle, jakoby ho křtili.

Uplývala hezká chvíle, nežli se vzpamatoval a všecek se třesa mohl říci:

"Paní Helia nebyla šleňá!"

"Ba byla, chodinka, dej jí Pán Bůh lehké odpocinutí," odpověděla horníková žena. "Ale neplaťte, dobrý muži, byla v tom vůle boží a té se musíme poddati!"

Na ulici vznikl náhle hluk, ryk a troubení na polnici.

"Tudy šel! Viděli jsme ho! Má na sobě lodničké šaty!" křičelo několik hrubých blásů.

Hajduk naslouchal.

"Vojáci hledají asi některého uprchlíka!" pravila Saturnová, po divavši se oknem na ulici.

"Je u Saturnů?"

"Jeho choť tam byla také!" křičela na ulici.

"Dobrá paní, ti hledají mne," pravil Hajduk znepokojen. "U kryjte mne, slečna Resbartova vás skvěle odmění. Já jsem generál baron Hajduk, paní Helia, má choť, byla opravdovou kněžnou. Slečna Resbartova jest naše nejlepší přítelkyně. Rychle!... Vojáci jsou již před domem... Čalí vaše rodina, paní Saturnová, zbohatne, zachráníte-li mne před pronásledovateli!"

"Vy... Vy... Vy jste horník a ptačtyřicetiletá žena. Její muž i celá její rodina pracovala ve stříbrných dolech. Byli to lidé pociťeví, hodní, dobrosrdeční a domek tento opatřili si z vlastních úspor ze mzdy pracovní."

"O to se teď nejedná! Ukryjte mne, sice budu nucen vrhnouti se na šílený ten zástup!"

"Kam bych vás schovala! My jsme lidé pociťeví!"

"S Bohem tedy, rychle smrti vstříc! Pjdou za Lukrecii!"

Hajduk obrátil se k zápraží.

Venku již bušili a tloukli do dveří domovních.

"Saturnová! Hej! Pojdte ven! Otevřte!" ječeli vojáci.

Paní Saturnová zadržela Hajduka.

"Pro naši slečnu Resbartovu ani hřchu se nebojím!" pravila všecka bílá. "Jděte sem do této světoice. Okno této světoičky vede do malé zahrádky. V zahrádce jest studna. Ze studny vede otvor do dolů... Pospěšte si..."

Bůh buďž milostiv vaší bližné duši!"

Hajduk přchl do světnice a od tudy oknem do studně na zahrádce. Rozeleni ozbrojení vojáci vtrhli do dvora.

"Saturnová! U d'ábla, pojdte tedy!" Ivali v divém vzteku.

Saturnová se záplátovými šaty v rukou vyšla na zápraží.

"Nu, co se stalo! Proč mně tady tolik křičíte?" tážala se zcela klidně.

"Hledáme jednoho muže!"

"U mne?"

"Šel k vám?"

"Kdo?"

"Námočnik, ale není námočnik; je to proslulý generál Hajduk! Provoz mu dáme na krk! Necht zhyne!"

"Námočnik?" tážala se horníková žena s šílenou tupestí. "Byl tady, hledal svou ženu, ale poslala jsem ho pryč."

"Odešel?"

"Ano."

"Za ním! Hurá! Musíme se ho zmocniti! Zabme ho!" buřkali, až uňi zařhaly.

A rychle tlačili se z branky nádvoří.

"Slečno Leo! Slečno Leo! To jsem učinila pro vás!" šeptala si žena horníková, všecka se třesouc a dívala se, jak shuk rozelených vojáků zatočil se k silnici.

KAPITOLA 78.

Cesta za živa mrtvé.

V raném žeru, kdy Paříž posud docela neusnula a také se posud docela neprobudila, přijel před dvoran čekárna na šestdesátim nádraží zcela potichu dvoran vlak, sestávající ze tří salonních vozů.

Železniční personál přecházel pomalu a bez hluku, všichni mluvili spolu šeptem, aby nevyrušili ranou ticho a nezpůsobili biemoz paní, jejíž duše stoně.

Od dvoran čekárny až k salonnímu vozu vlaku byly prostěny silné, těžké drahocoenné koberece.

Čekárna byla prázdna.

Jen přednosta stanice čekal tam v plné parádě na vznešené cestující. Na prsou měl řády a vyznamenání.

Pět minut před odjezdem vlaku přiběhly k nádraží tři dvoran ekspedítoři.

Z prvních dvou povozů vystoupily dvoran dámy a Julie.

V třetím kočáře pely Evženie, císařovna francouzská, Šarlotte, císařovna mexická, a belgická královna, matka císařovny Šarloty.

Matka vzala císařovnu pod paňi a spěchajíc po boku císařovny Evženie, zavedla ji do dvoran čekárny.

Mexická císařovna byla zahaloena v černé šaty. Lívala se s úsměvem do vzedchu a ani nedbala pranic na vznešený svůj převod.

"Lod' přijíždí!... Maximilián i křičel!... Říkala jsem pořád, že přijde...," pravila Šarlotte hlasem jakési zvířatin, srdce rozřývající.

Dvě dvoran čekárny se rozletěly, personál nádraží i železniční hluboce se uklonil před vznešenými hosty.

Z očí královny belgické finuly se stálie slzy, kdelto císařovna Evženie vykonávala s urozenou vážností povinnost, kterou jí jakožto hostitelce dvoran pravidla ukládala.

Belgická královna hleděla pohledem Julii.

Julie s hlubokou úctou k ní kvapila.

"Račte poroučeti?" tážala se s hlubokou poklonou.

"Želím velice, že nepjdete s námi do Bruselu. Má dcera ztrácl ve vás při svém nešťastném osudu svou nejvěrnější ošetlovatelku."

Z očí belgické královny vytryskla opět slza.